

Väännetään vastausteksti!

1. Lue tehtävänanto huolellisesti. **Mieti tarkoin, mitä asioita vastaukseen odotetaan** kirjoitettavan.

Esim. *Erittele Hannu Väisäsen romaanikatkelman humoristisia piirteitä.*

Mistä huumori syntyy? Mikä kaikki on humoristista? Miksi? Kuinka huumori näkyy esim. sananvalinnoissa, rakenteessa, kerronnassa, kielikuvissa?

2. Tehtävän purkamisen jälkeen **lue** tehtävään liittyvä aineisto. Tee samalla **merkintöjä marginaaleihin**. **Alleviivaa** kohtia, jotka tuntuvat sopivilta tehtävänantoon ja jotka herättävät huomiota. **Kirjaa muistiin ajatuksia**, joita aineisto herättää.
3. **Suunnittele vastauksen rakenne**: Mistä aloitan, mitä sitten kirjoitan? Mikä tuntuisi sopivalta järjestykseltä käsitellä havainnot? Suunnitelma voi olla ajatuskartta tai vaikkapa luetelmaviivoin tehty lista. Suunnittelu voi tuntua vaikealta ja turhalta, mutta valmiista tekstistä näkyy yleensä aina, kuinka hyvin se on suunniteltu ennen kirjoittamista. Kirjoittamiseen ei mene kauan, jos ajatukset on selvitetty ja tietää, mitä on tekemässä.

Muista:

- Jokaisessa tekstissä pitäisi olla **vähintään kolme kappaletta (aloitus ja käsittelykappaleita, erillistä lopetuskappaletta vastaustekstissä ei tarvita)**.
- Jokaisessa kappaleessa saisi olla **vähintään kolme virkettä** (päättyy pisteeseen, huuto- tai kysymysmerkkiin).
 1. **Havainto tai väite**.
 2. **Aineistosta esimerkkejä**, joilla väitettä tai huomiota havainnollistetaan, perustellaan.
 3. **Johtopäätös tai pohdinta** tehtävänannon näkökulmasta tai annetusta kysymyksestä.
- Jokaisessa lauseessa **pitää olla predikaatti** eli persoonamuotoinen verbi!
- Vastaustekstin suositusmitta on noin 300 sanaa (sanamäärää ei merkitä, ellei tehtävänannossa sitä erikseen pyydetä)
- Otsikko on keksittävä itse ja sen on sovittava koko vastauksen otsikoksi. Otsikon eteen tulee numero. Otsikkoa ei alleviivata, numeroa ei ympyröidä.
- Jokainen tekstitaitokokeen vastaus on itsenäinen tekstinsä. Tekstejä kirjoitetaan kolme.

Vastaustekstin voi rakentaa lähes aina kääntöpuolella olevan rakenteen mukaan
(ns. tuottotehtäviin se ei käy)

1. kappale:

Aloituksen perusteella lukijan pitää tietää, mitä vastauksessa käsitellään ja mistä näkökulmasta. Kun aloituskappale on valmis, pysähdy ja mieti, onko näin. Aloituksessa kerrotaan pohjatekstin **kirjoittajan nimi, tekstilaji, tekstin nimi** ja suluissa **julkaisupaikka ja -aika**. On hyvä luonnehtia tekstiä jotenkin yleisesti, kertoa esim. **tekstin tavoite tai sanoma** omin sanoin hyvin lyhyesti. Tekstistä on luotava jonkinlainen kokonaiskuva. Muista sanoa jo jotain myös annetusta kysymyksestä tai näkökulmasta. Aloituksen lopussa voi esimerkiksi listata tehtävänantoon kuuluvat havainnot, joita aikoo käsitellä käsittelyosassa.

Katkelma Hannu Väisäsen romaanista "Toiset kengät" (2007) on varsin humoristinen. Lukija kokee huvittavaksi tavan, jolla Väisänen kertoo tytön ja pojan ystäväystymisestä ja jossain määrin takeltelevasta yhteisestä ajanvietosta. Humoristisuus näkyy tavassa kertoa, mutta myös esille nostetuissa sisällöllisissä yksityiskohdissa, liioittelussa, tilannekomiikassa ja yllättävissä kielikuviissa.

2. kappaleesta eteenpäin:

Lähde purkamaan tehtyjä havaintoja. Hyvä idea voisi olla käsitellä jokainen havainto omassa kappaleessaan. Muista, että kappaleet eivät saa olla toisistaan irrallisia. Niiden välillä on oltava siteitä. **Kappaleiden pitäisi muodostaa ikään kuin ketju.** Ketjumaisuutta voi luoda siten, että käyttää esimerkiksi joitain seuraavista ilmauksista:

toisaalta, sen sijaan, vähitellen, myöhemmin, lisäksi, samaten, suorastaan, sitä vastoin, yhtä keskeistä/oleellista/tärkeää on, oikeastaan, kaiken kaikkiaan, sen vuoksi, nimittäin, yhtä kaikki, edelleen, jälkeenpäin, kuitenkin, tosin, myös, -kin, -kaan, -kään...

Toinen vaihtoehto luoda sidosteisuutta on poimia aina edellisestä kappaleesta jokin asia, johon läheisesti liittyvästä seikasta voi jatkaa uuden kappaleen alussa. Kun vastauksen on suunnitellut ennalta, tällaiset siirtymät on suhteellisen helppo tehdä.

Humoristisuuden kannalta keskeiseltä tuntuvat nimienomaan yksityiskohdat, jotka korostavat tytön ja pojan erilaisuutta (HAVAINTO). Tämä näkyy jo henkilöiden ulkoisessa olemuksessa: tyttö kuvataan toistuvasti isoksi ja poika pieneksi, tyttö vaikuttaa varmalta ja poika epävarmuudessaan levottomalta. Piknikhuovalle laskeutuessaan tytön kuvataan hengittävän syvään ja rauhallisesti, kun poika myöntää tuntevansa vaikeutta rentoutua (ESIMERKIT). Humoristisuus syntyy ainakin osittain siitä, että lukijalle tarjotaan mahdollisuus palata mielessään vastaavanlaisiin tilanteisiin (POHDINTA).

Yksityiskohdista on kyse myös liioittelussa, jota Väisänen käyttää runsaasti tehokeinonaan. Heidän kerrotaan esimerkiksi hengittävän "sieraimiinsa puolikkaan keväästä" ja päästävän sen ulos "täytenä kesänä". Vähintään vahvasti ihastuneen pojan silmissä tyttö saa siis jopa yliluonnollisia piirteitä. Tytön esittäminen kaikkivoipana luontoäidin tyttärenä saa lukijan hymyilemään pojan tunnekuohulle.

Erillistä lopetuskappaletta ei tarvita. Viimeisen kappaleen loppuun sopii kuitenkin kokonaisuutta luonnehtiva virke, jossa todetaan jotain tehtävänannosta.

--Väisäsen romaanissa humoristisuus näkyy siis eri tasoilla, kielessä ja sisällössä.